

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32001683	IES Martaguisela	O Barco de Valdeorras	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Música	2º ESO	2	70

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	7
3.1. Relación de unidades didácticas	7
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	12
4.1. Concrecións metodolóxicas	23
4.2. Materiais e recursos didácticos	30
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	37
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	37
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	41
6. Medidas de atención á diversidade	42
7.1. Concreción dos elementos transversais	44
7.2. Actividades complementarias	48
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	51
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	55
9. Outros apartados	55

1. Introducción

A música, como ben cultural, como linguaxe universal e medio de comunicación non verbal, constitúe un elemento de gran valor na vida das persoas. A súa repercusión supera a propia individualidade artística cara a outros campos do coñecemento, pois xa desde a antigüidade se establecen vínculos con outras manifestacións escénicas, como a danza ou o teatro. Na actualidade, estamos en contacto permanente con ela. Ademais, favorece o desenvolvemento integral do ser humano, intervén na súa formación emocional e intelectual, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, e contribúe ao afianzamento dunha postura aberta, reflexiva e crítica no alumnado.

O desenvolvemento tecnolóxico e a globalización permiten a escoita simultánea de toda a produción musical mundial e abriu novas canles para a interpretación e a creación musical, tanto de músicos profesionais como de calquera persoa interesada en facer música.

Ademáis, a música contribúe activamente no desenvolvemento cognitivo, emocional e psicomotor do alumnado, así como no fomento de valores como o esforzo, a constancia, perseveranza, disciplina, toma de decisións, autonomía, compromiso e espírito emprendedor entre outros; valores que contribúen ao desenvolvemento integral da persoa, ademáis de mellorar a atención, a xestión das emocións e a autoestima, así como a capacidade de comunicación e traballo en grupo adoitando

diferentes roles dentro deste.

A materia de Música na educación secundaria obrigatoria fundaméntase e constrúese desde a área de Música e Danza na educación primaria. Agora desenvolveranse as capacidades e as competencias adquiridas nos cursos anteriores e afianzaranse os contidos aprendidos previamente polo alumnado.

Nesta programación para 2º curso de ESO concréntanse uns obxectivos, contidos e criterios de avaliación articulados en tres bloques que integran os coñecementos, destrezas e actitudes que se pretenden alcanzar sempre desde a súa interiorización a través da práctica, para pasar despois a teorización.

Os obxectivos propostos para toda a ESO pretenden desenvolver a identidade e a recepción cultural, contribuír a autoexpresión a través da creación e da interpretación, centrarse na produción artística e estudar, entender e coñecer o patrimonio musical e dancístico da Comunidade Autónoma de Galicia, sempre traballados desde unha aprendizaxe baseada na práctica que lle permita ao alumnado experimentar a música e máis a danza.

Os criterios de avaliación son ferramentas para medir o nivel de adquisición das competencias segundo os seus compoñentes cognitivos, procedimentais e actitudinais.

Os contidos artículanse en tres bloques:

- "Escoita e percepción", contidos indispensables para desenvolver o concepto de identidade cultural, a través da exposición a diferentes propostas audiovisuais que permitan o achegamento do patrimonio musical e

dancístico como fonte de inspiración e coñecemento das posibilidades da arte e como medio de expresión de sentimentos e emocións.

- «Interpretación, improvisación e creación escénica», co que se pretende a aprendizaxe de conceptos clave da linguaxe musical desde o entendemento da aula como un espazo dinámico no que o alumnado se sinta cómodo expresando as súas ideas, tanto a través da utilización meditada do seu corpo e dos instrumentos musicais, como do uso libre de distintas linguaxes. Aprender a música a través da experiencia de ser músico, baseándonos no traballo por proxectos grupais.

- «Contextos e culturas», aproximación aos diferentes xéneros e estilos musicais máis representativos do patrimonio musical. Con isto propónse un achegamento de maneira global e ordenada ás diferentes manifestacións musicais producidas ao longo da historia, tanto por mulleres como por homes, e que ofrezca unha visión da importancia da arte como medio de expresión.

Neste 2º curso de ESO, a materia centrarase no traballo, coñecemento e dominio dos principais elementos da linguaxe musical que permitan entender e executar partituras básicas; na escoita, recoñecemento e creación de formas musicais, dancísticas e texturas básicas; asentando os principios técnicos da interpretación instrumental e vocal; comprender e respectar as normas básicas da actuación en público e asistencia a espectáculos musicais e dancísticos; e no coñecemento das tradicións musicais e dancísticas da nosa comunidade

así como doutras partes do mundo.

Esta proposta didáctica está pensada para seguir traballando moitos dos contidos non só na unidade na que se presentan por primeira vez, senón para que estes contidos sigan aparecendo nas seguintes unidades e sexan manexados, afianzados e ampliados de forma continua ao longo de todo o curso, xa que a música ao igual que o resto das linguaxes, é unha materia onde os contidos son acumulativos, e imos construíndo a sintaxe musical manexando os conceptos previos dos que partimos e construíndo sobre estes novas estruturas máis complexas a través do aprendizaxe en espiral.

Queremos recalcar como principal obxectivo desta programación e unidades didácticas, a creación dun público crítico que saiba valorar a calidade das músicas que escoita e os medios de comunicación que escolle para a súa reprodución, e isto articulado a través da experiencia de ser músico ou bailarín, de comprender o oficio, e de saber poñerse no lugar de traballo dos artistas. Soamente a través de experiencia podemos comprender o mundo en sí da música, os contidos, o traballo en equipo, de perseveranza, de autonomía e de compromiso cos demais, que supón subirse a un escenario a estrenar un proxecto, e a esa experiencia é a que pretendemos chegar co traballo realizado ao longo do curso.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Analizar obras de diferentes épocas e culturas identificando as súas principais características estilísticas e establecendo relacións co seu contexto, para valorar o patrimonio musical e dancístico como fonte de gozo e de enriquecemento persoal.	2-3	3		1-2	3	1		1-2
OBX2 - Explorar as posibilidades expresivas de diferentes técnicas musicais e dancísticas, a través de actividades de improvisación, para incorporalas ao repertorio persoal de recursos e desenvolver un criterio de selección das técnicas máis adecuadas á intención expresiva.	1			2	1-3	1	3	3
OBX3 - Interpretar pezas musicais e dancísticas xestionando adecuadamente as emocións e empregando diversas estratexias e técnicas vocais, corporais ou instrumentais, para ampliar as posibilidades de expresión persoal.	1			2	1-3	1	1	3
OBX4 - Crear propostas artístico-musicais, de xeito individual ou grupal, empregando a voz, o corpo, instrumentos musicais e ferramentas tecnolóxicas para potenciar a creatividade e identificar oportunidades de desenvolvemento persoal, social, académico e profesional.	1		3	2	3	1	1-3	3-4
OBX5 - Coñecer, valorar e respectar o patrimonio artístico e musical de Galicia e da contorna, a través das achegas relevantes na cultura e na sociedade galegas, para apreciar a importancia do noso acervo dentro dos procesos de globalización.	1-2	2-3		1	1-3	1	3	1-2-3

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A MÚSICA COMO FENÓMENO FÍSICO: Parámetros do son: ruído, música e silencio.	Unidade introductoria sobre os elementos que conforman a música (duración, altura, intensidade e timbre), coa fin de averiguar, a modo de avaliación diagnóstica, qué contidos interiorizou o alumnado na educación primaria, e amplialos. Os distintos parámetros do son trataranse de	5	8	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A MÚSICA COMO FENÓMENO FÍSICO: Parámetros do son: ruído, música e silencio.	xeito máis minucioso nas seguintes unidades. Tamén traballaremos nesta unidade a importancia da escoita activa, e o concepto de contaminación acústica e as súas consecuencias.	5	8	X		
2	A MÚSICA COMO FENÓMENO FÍSICO: Elementos rítmicos e melódicos: duración e altura.	Nesta unidade traballaremos os principais elementos rítmicos e melódicos que conforman a música (compases básicos de subdivisión binaria e ternaria, figuras musicais e signos que alongan ditas figuras, notas en clave de sol en 2ª liña, concepto de intervalo...), sempre desde un punto de vista práctico, sentindo o ritmo a través do corpo, do movemento e da percusión corporal, e analizando as melodías a través da escoita activa mediante actividades de soundpainting ou similares e do uso da voz para entonar ou instrumentos. Partimos de coñecer os sons e as melodías a nivel auditivo. Partimos da práctica para despois comprender os conceptos desde unha perspectiva teórica.	10	8	X		
3	A REPRESENTACIÓN DA MÚSICA: Harmonía: introducción aos acordes básicos.	Dise que a harmonía é a parte máis cerebral que conforma a música. Así como o ritmo se asocia á parte física e corporal máis elemental do ser humano, e a melodía coa parte emocional, porén o concepto de harmonía aparece máis adiante na historia da música e é o elemento racional desta. A maioría das melodías que escoita o noso alumnado hoxe en día, adoitan ter textura de melodía acompañada, isto é unha melodía asentada sobre unha base ou sucesión de acordes, por iso é importante que dito alumnado comprenda o concepto de acorde, a formación de acordes básicos, especialmente os tríade maiores e menores, e as funcións tonais básicas de tónica, dominante e subdominante.	5	4	X		
4	A REPRESENTACIÓN DA MÚSICA: Texturas e formas musicais	Tanto a forma como a textura son dous dos elementos musicais que axudan a poñer orde na música, facilitando así a súa comprensión. A textura é o modo en que combinamos os elementos rítmicos, melódicos e harmónicos nunha composición ou fragmento musical. Nesta unidade traballaremos de xeito xeral os 4 tipos de textura: monodia, polifonía, contrapunto e melodía acompañada e a súa aparición ao longo da historia da música. A forma musical é a estrutura utilizada polos compositores no momento de crear unha obra, coa fin de ordenar os distintos elementos que conforman a música e facer	10	4	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	A REPRESENTACIÓN DA MÚSICA: Texturas e formas musicais	que sexa así comprensible. O concepto de forma comeza coa comprensión dos motivos, frases e semifrases, para diferenciar despois seccións máis longas e procedementos de creación como a repetición e a variación. Clasificamos as principais formas en vocais e instrumentais. Neste curso introduciremos algunhas delas como a forma binaria e ternaria, a forma rondó e algunhas formas da música popular e urbana.	10	4	X		
5	OS INSTRUMENTOS: Instrumentos da tradición musical occidental Europea: Timbre I	Nesta unidade aprenderemos as características básicas das familias instrumentais (aerófonos, cordófonos, idiófonos, membranófonos e electrófonos), centrándonos principalmente nos instrumentos da tradición musical occidental Europea e as principais agrupacións desta, así como a súa evolución (tríos, cuartetos, quintetos, a orquestra e a súa evolución na historia), estudando nas unidades seguintes outros instrumentos musicais propios doutras culturas e das músicas populares e urbanas.	10	6		X	
6	A VOZ: Produción do son, clasificación das voces e agrupacións vocais. Técnicas de canto. Timbre II	A voz humana, e polo tanto o canto, é a forma máis natural e completa de expresión musical. Cada voz é única e inimitable, e consegue mover as emocións do ser humano. Nesta unidade aprenderemos como funciona o noso corpo para producir a voz e o canto, así como a clasificación das distintas voces segundo a súa tesitura e as principais agrupacións vocais para as que ao longo da historia, as compositoras e compositores, teñen escrito música. Tamén diferenciaremos técnicas e formas de cantar ao longo da historia da música, desde a voz impostada da ópera ata outras técnicas utilizadas nas músicas populares, no jazz e nas músicas urbanas, sempre a través dun enfoque práctico, co que coñeceremos o noso corpo e as posibilidades da nosa propia voz.	10	6		X	
7	A DANZA: Música e danza en Galicia: desde o tradicional ata a actualidade.	A música e a danza tradicional e popular en Galicia ten peculiaridades que a diferencian das músicas do resto do país e do mundo, por iso compre escoitalas, analízalas e estudalas, xa que son as músicas da nosa contorna. Ademais, eses rasgos específicos da nosa cultura musical e dancística inflúen e místúranse na actualidade con outros estilos que están presentes en todo o	10	6		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
7	A DANZA: Música e danza en Galicia: desde o tradicional ata a actualidade.	mundo a través da globalización como a música clásica contemporánea, o jazz, e os estilos urbanos. Así nesta unidade, descubriremos ademáis do noso folclore e tradición, as fusiós entre este e outras músicas, coñecendo outros estilos, artistas e agrupacións actuáis que interpretan jazz, rock, pop ... feitos en Galicia.	10	6		X	
8	A DANZA: Música e danzas de España e do mundo	A variedade de músicas que existen no mundo é infinita desde as orixes do ser humano. Índa que as músicas de diferentes lugares parecen moi diferentes ás da nosa contorna, porén, existen certas similitudes básicas entre todas elas, pois todas se basean en patróns rítmicos ou melódicos dalgún tipo. A organización deses elementos é o que as fai diferentes e diversas. Nesta unidade interpretaremos e estudaremos algunhas músicas de diferentes lugares de España e do mundo, coa fin de apreciar as súas características e as similitudes e diferenzas entre todas elas, así como a súa importancia e influencia nas músicas actuais.	10	6		X	
9	CONTEXTOS MUSICAIS: A improvisación na música e na danza: improvisación libre e guiada, introdución ao Jazz.	Improvisar é a arte de crear e executar no momento, de xeito espontáneo seguindo ou non unhas pautas. A improvisación é imprescindible na educación para desenvolver a creatividade, as nosas propias ideas partindo do noso mundo musical interiorizado, por iso é preciso traballar distintas técnicas de improvisación desde libre ata directrices establecidas en certos tipos de música. Xa desde a Idade Media a improvisación estaba presente tanto na música relixiosa como secular, e durante o período Renacentista, Barroco e Clásico os intérpretes improvisaban entre outros os adornos das melodías e as cadencias dos concertos. Xa no século XX, o jazz é a música onde a improvisación reina e máis se ten desenvolvido, tanto na parte musical como nas danzas asociadas a este estilo. Nesta unidade traballaremos de xeito práctico a improvisación, comezando pola improvisación libre, ata chegar a directrices guiadas, pasando pola comprensión de cómo se constrúe a improvisación nun estándar de jazz.	10	6			X
10	CONTEXTOS MUSICAIS: Música popular urbana, medios de comunicación e cine.	A música popular urbana xorde no século XX, aparecendo despois da II Guerra Mundial primeiro nos Estados Unidos de	10	6			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
10	CONTEXTOS MUSICAIS: Música popular urbana, medios de comunicación e cine.	<p>América e despois difúndese ao resto de Europa masivamente a través dos medios de comunicación como a radio, a televisión e o cine.</p> <p>Nesta unidade pretendemos achegarnos ás principais correntes da música actual, analizando e comprendendo as súas características, e desenvolvendo a capacidade crítica no alumnado coa fin de fomentar un consumo consciente e responsable de música.</p>	10	6			X
11	A MÚSICA COMO MEDIO DE COMUNICACIÓN: Música e tecnoloxía: Ferramentas dixitais de edición, recepción e creación.	<p>A finais do século XIX logrouse por primeira vez capturar o son rexistrándoo nun soporte. Desde ese instante, a relación entre música e tecnoloxía ten ido da man ata a actualidade.</p> <p>As novas tecnoloxías da comunicación e da información están presentes en todo o proceso musical, desde a composición á interpretación, pasando pola forma de consumo de música. Sen a tecnoloxía electrónica e os medios de comunicación de masas a música popular urbana e a música no cine serían inconcebibles.</p> <p>A educación musical non pode ser allea a esta relación, por iso é importante formar ao alumnado no uso e manexo consciente das distintas ferramentas tecnolóxicas e dixitais para a recepción, edición e creación de música, sempre a través da práctica e implicándose na creación de proxectos grupais que plasmen as súas inquedanzas tecnolóxicas.</p>	5	5			X
12	A MÚSICA COMO MEDIO DE COMUNICACIÓN: Música en vivo: Son músico e son público	<p>A música está feita principalmente para ser interpretada en público, en vivo e en directo. O traballo dun músico faise principalmente antes do concerto, en todas as horas de ensaios e estudo persoal previas ao concerto.</p> <p>Participar en actividades musicais de montaxe de repertorio coa fin de interpretalo en público, fainos comprender, apreciar e valorar o papel dos músicos na sociedade, e convértenos nun público máis sensible e respectuoso. Por iso, é importante educar ao noso alumnado como público desde a experimentación do traballo de músico, vivindo a emoción e os nervios de subirse a un escenario a interpretar o repertorio preparado.</p>	5	5			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	A MÚSICA COMO FENÓMENO FÍSICO: Parámetros do son: ruído, música e silencio.	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Ler, escoitar e analizar partituras sinxelas, a través de diferentes soportes audiovisuais, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical.	Recoñecer na partitura os elementos que representan os parámetros do son: figuras musicais, clave, notas musicais, matices e instrumentos para os que está escrita.	PE	65
CA2.3 - Ler partituras sinxelas, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical, demostrando coñecemento dos elementos estudados, así como habilidades musicais básicas individuais e grupais.	Ler as partituras propostas con corrección, recoñecendo os elementos básicos que conforman os parámetros do son e recoñecendo a súa representación gráfica na música.		
CA1.4 - Apreciar a importancia do silencio, da concentración e da atención para traballar a escoita activa, así como crear un marco de respecto aplicando as normas de comportamento individual e grupal.	Manter silencio na escoita para apreciar as características estudadas na música. Respectar as preguntas dos demais e falar nas quendas indicadas.	TI	35

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O silencio, o son, o ruído e a escoita activa. Sensibilidade ante a polución sonora e a creación de ambientes saudables de escoita. - Elementos básicos da linguaxe musical. Parámetros do son, intervalos, escalas musicais e acordes básicos. - Normas de comportamento básicas na recepción musical: respecto e valoración. - A partitura: identificación e aplicación de grafías convencionais e non convencionais, lectura e escritura musical.

UD	Título da UD	Duración
2	A MÚSICA COMO FENÓMENO FÍSICO: Elementos rítmicos e melódicos: duración e altura.	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Ler, escoitar e analizar partituras sinxelas, a través de diferentes soportes audiovisuais, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical.	Recoñecer os principais elementos rítmicos e melódicos nas partituras traballadas: compás, figuras musicais, notas musicais, clave de sol en 2ª liña, intervalos, tipos de melodías.	TI	100
CA1.4 - Apreciar a importancia do silencio, da concentración e da atención para traballar a escoita activa, así como crear un marco de respecto aplicando as normas de comportamento individual e grupal.	Respectar as producións dos compañeiros e gardar silencio nos momentos nos que os demais estean formulando dúbidas ou executando o seu papel no conxunto, intervindo cando o profesorado o indique.		
CA2.3 - Ler partituras sinxelas, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical, demostrando coñecemento dos elementos estudados, así como habilidades musicais básicas individuais e grupais.	Ler e executar coa destreza esixida neste curso os exercicios e partituras de percusión corporal, movemento, pequena percusión ou lectura traballados durante as sesións desta unidade.		
CA2.4 - Empregar técnicas básicas de interpretación vocal, corporal ou instrumental, aplicando estratexias de memorización e valorando os ensaios como espazos de escoita e aprendizaxe, así como mostrando iniciativa nos procesos creativos e interpretativos.	Executar con precisión as técnicas instrumentais, vocais ou corporais traballadas nas partituras utilizadas nesta unidade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Elementos básicos da linguaxe musical. Parámetros do son, intervalos, escalas musicais e acordes básicos. - Obras musicais e dancísticas características do patrimonio cultural e musical galego, español ou do mundo: análise, descrición e valoración dos seus trazos básicos. - Compositoras e compositores, artistas, intérpretes e agrupacións internacionais, nacionais, rexionais e locais, con especial atención aos da Comunidade Autónoma de Galicia. - A partitura: identificación e aplicación de grafías convencionais e non convencionais, lectura e escritura musical. - Coñecemento práctico da linguaxe musical como instrumento efectivo nas actividades de creación e interpretación: lectura rítmica e melódica en clave de sol, claves, células rítmicas básicas nos compases simples e compostos. Signos que modifican a duración. - Repertorio vocal, instrumental ou corporal, individual ou grupal, de distintos tipos de música do patrimonio musical propio e doutras culturas. - Técnicas básicas para a interpretación: técnicas vocais, instrumentais e corporais, técnicas de estudo e de control de emocións.

UD	Título da UD	Duración
3	A REPRESENTACIÓN DA MÚSICA: Harmonía: introducción aos acordes básicos.	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Explicar cun vocabulario apropiado e cunha actitude aberta e respectuosa as ideas, sentimentos e emocións propias que nos suxiran as propostas estudadas, así como as funcións desempeñadas por determinadas producións musicais e dancísticas, relacionándoas coas principais características do seu contexto histórico, social e cultural, a través da audición, do visionamento ou da asistencia a eventos musicais.	Explicar cun vocabulario axeitado as ideas, sentimentos e emocións suxeridos polas obras e exercicios traballados nesta unidade segundo a sucesión e tipos de acordes escoitados.	PE	80
CA1.3 - Ler, escoitar e analizar partituras sinxelas, a través de diferentes soportes audiovisuais, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical.	Recoñecer e explicar nas partituras e obras a executar, os tipos de acordes e funcións tonáis traballados nesta unidade.		
CA2.3 - Ler partituras sinxelas, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical, demostrando coñecemento dos elementos estudados, así como habilidades musicais básicas individuais e grupais.	Ler e recoñecer nas partituras traballadas os tipos de acordes e funcións tonáis estudados nesta unidade.		
CA2.4 - Empregar técnicas básicas de interpretación vocal, corporal ou instrumental, aplicando estratexias de memorización e valorando os ensaios como espazos de escoita e aprendizaxe, así como mostrando iniciativa nos procesos creativos e interpretativos.	Executar vocal ou instrumentalmente con corrección as pezas propostas nesta unidade, con especial atención á afinación dos acordes nas pezas a 3 ou máis voces.	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Elementos básicos da linguaxe musical. Parámetros do son, intervalos, escalas musicais e acordes básicos. - Texturas monofónicas e polifónicas, melodía acompañada. Formas musicais: motivo, frase, formas binarias, ternarias, forma rondó, formas musicais da canción popular urbana. - Obras musicais e dancísticas características do patrimonio cultural e musical galego, español ou do mundo: análise, descrición e valoración dos seus trazos básicos. - Compositoras e compositores, artistas, intérpretes e agrupacións internacionais, nacionais, rexionais e locais, con especial atención aos da Comunidade Autónoma de Galicia. - A partitura: identificación e aplicación de grafías convencionais e non convencionais, lectura e escritura musical. - Coñecemento práctico da linguaxe musical como instrumento efectivo nas actividades de creación e interpretación: lectura rítmica e melódica en clave de sol, claves, células rítmicas básicas nos compases simples e compostos. Signos que modifican a duración. - Técnicas básicas para a interpretación: técnicas vocais, instrumentais e corporais, técnicas de estudo e de control de emocións.

UD	Título da UD	Duración
4	A REPRESENTACIÓN DA MÚSICA: Texturas e formas musicais	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Identificar os principais trazos estilísticos de obras musicais e dancísticas de diferentes épocas e culturas, evidenciando unha actitude de apertura, interese e respecto na súa escoita ou no seu visionamento.	Identificar as diferentes texturas e formas estudadas e encadralas na época histórica axeitada.	PE	90
CA1.3 - Ler, escoitar e analizar partituras sinxelas, a través de diferentes soportes audiovisuais, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical.	Recoñecer auditivamente e na lectura das partituras traballadas, os tipos de textura e formas estudados nesta unidade.		
CA3.2 - Identificar as características e os elementos técnicos de propostas musicais da nosa cultura e doutras, analizando os aspectos comúns e as diferenzas entre elas.	Identificar as diferenzas entre as formas musicais da música clásica ou culta e as formas musicais da música popular e urbana traballadas nesta unidade.		
CA1.4 - Apreciar a importancia do silencio, da concentración e da atención para traballar a escoita activa, así como crear un marco de respecto aplicando as normas de comportamento individual e grupal.	Manter silencio na escoita para apreciar as características estudadas na música. Respectar as preguntas dos demais e falar nas quendas indicadas.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Texturas monofónicas e polifónicas, melodía acompañada. Formas musicais: motivo, frase, formas binarias, ternarias, forma rondó, formas musicais da canción popular urbana. - Obras musicais e dancísticas características do patrimonio cultural e musical galego, español ou do mundo: análise, descrición e valoración dos seus trazos básicos. - Compositoras e compositores, artistas, intérpretes e agrupacións internacionais, nacionais, rexionais e locais, con especial atención aos da Comunidade Autónoma de Galicia. - Músicas populares, urbanas e contemporáneas: análise, interpretación e creación dun proxecto propio baseado nos estilos estudados.

UD	Título da UD	Duración
5	OS INSTRUMENTOS: Instrumentos da tradición musical occidental Europea: Timbre I	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Identificar os principais trazos estilísticos de obras musicais e dancísticas de diferentes épocas e culturas, evidenciando unha actitude de apertura, interese e respecto na súa escoita ou no seu visionamento.	Identificar os diferentes instrumentos e agrupacións e clasificalos por familias e época correspondente.	PE	60

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Explicar cun vocabulario apropiado e cunha actitude aberta e respectuosa as ideas, sentimentos e emocións propias que nos suxiran as propostas estudadas, así como as funcións desempeñadas por determinadas producións musicais e dancísticas, relacionándoas coas principais características do seu contexto histórico, social e cultural, a través da audición, do visionamento ou da asistencia a eventos musicais.	Expresar cun vocabulario axeitado ideas, emocións e opinións sobre os diferentes timbres instrumentais traballados nesta unidade.		
CA3.2 - Identificar as características e os elementos técnicos de propostas musicais da nosa cultura e doutras, analizando os aspectos comúns e as diferenzas entre elas.	Identificar as características técnicas específicas dos diferentes instrumentos musicais estudados.		
CA2.3 - Ler partituras sinxelas, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical, demostrando coñecemento dos elementos estudados, así como habilidades musicais básicas individuais e grupais.	Ler e executar as partituras instrumentais propostas nesta unidade.	TI	40
CA3.1 - Valorar a importancia do noso patrimonio musical e dancístico tradicional e popular, así como o doutras culturas musicais do mundo, sendo consciente da súa relevancia e influencia na evolución da música ata a actualidade.	Mostrar respecto cara os instrumentos e agrupacións traballados nesta unidade, valorando a súa importancia e influencia nas músicas actuais.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obras musicais e dancísticas características do patrimonio cultural e musical galego, español ou do mundo: análise, descrición e valoración dos seus trazos básicos. - Compositoras e compositores, artistas, intérpretes e agrupacións internacionais, nacionais, rexionais e locais, con especial atención aos da Comunidade Autónoma de Galicia. - Normas de comportamento básicas na recepción musical: respecto e valoración. - Repertorio vocal, instrumental ou corporal, individual ou grupal, de distintos tipos de música do patrimonio musical propio e doutras culturas. - A voz e os instrumentos: clasificación xeral por familias e características. Principais agrupacións musicais.

UD	Título da UD	Duración
6	A VOZ: Produción do son, clasificación das voces e agrupacións vocais. Técnicas de canto. Timbre II	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Explicar cun vocabulario apropiado e cunha actitude aberta e respectuosa as ideas, sentimentos e emocións propias que nos suxiran as propostas estudadas, así como as funcións desempeñadas por determinadas producións musicais e dancísticas, relacionándoas coas principais características do seu contexto histórico, social e cultural, a través da audición, do visionamento ou da asistencia a eventos musicais.	Explicar, cun vocabulario adecuado, a función do canto das distintas agrupacións vocais e formas de colocar a voz segundo o seu contexto histórico e época.	PE	40
CA3.2 - Identificar as características e os elementos técnicos de propostas musicais da nosa cultura e doutras, analizando os aspectos comúns e as diferenzas entre elas.	Identificar os distintos tipos de voz, as distintas agrupacións vocais estudadas e formas de cantar, analizando os aspectos comúns e diferenzas entre elas.		
CA2.3 - Ler partituras sinxelas, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical, demostrando coñecemento dos elementos estudados, así como habilidades musicais básicas individuais e grupais.	Ler partituras sinxelas a unha ou dúas voces, para poder interpretalas mediante o canto.		
CA2.4 - Empregar técnicas básicas de interpretación vocal, corporal ou instrumental, aplicando estratexias de memorización e valorando os ensaios como espazos de escoita e aprendizaxe, así como mostrando iniciativa nos procesos creativos e interpretativos.	Cantar de forma individual e grupal seguindo as indicacións técnicas e musicais do profesorado.	TI	60
CA2.5 - Interpretar con corrección pezas musicais e dancísticas sinxelas, individuais e grupais, dentro e fóra da aula, xestionando de forma guiada a ansiedade e o medo escénico e mantendo a concentración e o respecto cara aos demais.	Interpretar con corrección as pezas vocais propostas nesta unidade, a nivel individual e interpretando o rol indicado no grupo.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obras musicais e dancísticas características do patrimonio cultural e musical galego, español ou do mundo: análise, descrición e valoración dos seus trazos básicos. - Concertos, actuacións musicais e outras manifestacións artístico-musicais en vivo e rexistradas. - Repertorio vocal, instrumental ou corporal, individual ou grupal, de distintos tipos de música do patrimonio musical propio e doutras culturas. - Técnicas básicas para a interpretación: técnicas vocais, instrumentais e corporais, técnicas de estudo e de control de emocións. - Normas de comportamento e participación en actividades musicais e escénicas de interpretación. - A voz e os instrumentos: clasificación xeral por familias e características. Principais agrupacións musicais.

UD	Título da UD	Duración
7	A DANZA: Música e danza en Galicia: desde o tradicional ata a actualidade.	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Identificar as características e os elementos técnicos de propostas musicais da nosa cultura e doutras, analizando os aspectos comúns e as diferenzas entre elas.	Identificar os rasgos característicos das músicas e danzas da nosa cultura: instrumentos utilizados, tipos de compás, estruturas, tipos de danzas.	PE	40
CA3.5 - Identificar as características culturais e sociais, así como os elementos propios da linguaxe musical das obras propostas que constitúen o patrimonio artístico musical galego e da nosa contorna, con actitude de respecto.	Describir as características culturais e sociais das obras propostas do noso patrimonio artístico galego.		
CA2.7 - Interpretar e crear a través da voz, do corpo ou dos instrumentos, de maneira individual ou en grupo, diferentes pezas musicais, escénicas e dancísticas con elementos propios da cultura galega.	Interpretar con corrección pezas musicais e dancísticas cos elementos estudados nesta unidade, seguindo as pautas dadas polo profesorado.	TI	60
CA3.1 - Valorar a importancia do noso patrimonio musical e dancístico tradicional e popular, así como o doutras culturas musicais do mundo, sendo consciente da súa relevancia e influencia na evolución da música ata a actualidade.	Valorar e respectar as músicas e danzas do noso patrimonio traballadas e estudadas nesta unidade.		
CA3.6 - Utilizar as características e os elementos propios da cultura musical galega como base para crear diferentes composicións musicais, escénicas e/ou dancísticas executadas a través da voz, do corpo ou dos instrumentos.	Crear pezas propias (individuais ou en grupo, musicais ou dancísticas), baseándonos nos elementos propios da cultura musical galega.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Repertorio vocal, instrumental ou corporal, individual ou grupal, de distintos tipos de música do patrimonio musical propio e doutras culturas. - A música en Galicia: instrumentos, formas tradicionais, danzas e xéneros tradicionais, populares e urbanos. Análise, interpretación e creación.

UD	Título da UD	Duración
8	A DANZA: Música e danzas de España e do mundo	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Valorar a importancia do noso patrimonio musical e dancístico tradicional e popular, así como o doutras culturas musicais do mundo, sendo consciente da súa relevancia e influencia na evolución da música ata a actualidade.	Expoñer ideas sobre as músicas e danzas tradicionais e populares do noso patrimonio e doutras culturas do mundo, recoñecendo a influencia de certos ritmos tradicionais nas músicas actuais.	PE	70
CA3.2 - Identificar as características e os elementos técnicos de propostas musicais da nosa cultura e doutras, analizando os aspectos comúns e as diferenzas entre elas.	Diferenciar as características musicais (instrumentos, ritmo, características melódicas...) das distintas culturas estudadas, asociándoas a cada lugar específico.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Interpretar con corrección pezas musicais e dancísticas sinxelas, individuais e grupais, das diferentes culturas estudadas, valorando e mantendo unha actitude de respecto cara ao patrimonio artístico das diferentes culturas que conforman o mundo.	Interpretar instrumental ou vocalmente con corrección, de maneira individual e grupal, as pezas propostas nesta unidade.	TI	30

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - As músicas tradicionais en España e a súa diversidade cultural: instrumentos, cancións, danzas e bailes. Estudo das súas características e interpretación. - Tradicións musicais e dancísticas doutras culturas do mundo: características e funcións. Instrumentos, cancións, danzas e bailes en África, Asia, América, Europa e Oceanía.

UD	Título da UD	Duración
9	CONTEXTOS MUSICAIS: A improvisación na música e na danza: improvisación libre e guiada, introdución ao Jazz.	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Participar, con iniciativa, confianza e creatividade, na exploración de técnicas musicais e dancísticas básicas, por medio de improvisacións pautadas, individuais ou grupais, nas que se empreguen a voz, o corpo, instrumentos musicais ou ferramentas tecnolóxicas.	Participar activamente, achegando ideas propias e con respecto cara as suestións dos demais, nas actividades de improvisación musical e dancísticas propostas nesta unidade.	TI	100
CA2.2 - Expresar ideas, sentimentos e emocións en actividades pautadas de improvisación, seleccionando as técnicas máis adecuadas de entre as que conforman o repertorio persoal de recursos.	Expresar ideas propias, sentimentos e emocións nas actividades de improvisación propostas nesta unidade, investigando con mentalidade aberta as propias posibilidades e recursos improvisatorios.		
CA3.4 - Participar activamente na planificación e na execución de propostas artístico-musicais colaborativas, valorando as achegas do resto dos integrantes do grupo e descubriendo oportunidades de desenvolvemento persoal, social, académico e profesional, usando medios audiovisuais e tecnoloxías dixitais.	Contribuir a crear un proxecto de repertorio grupal propio, no que se inclúan fragmentos improvisados, seguindo as técnicas propostas polo profesorado.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Coñecemento práctico da linguaxe musical como instrumento efectivo nas actividades de creación e interpretación: lectura rítmica e melódica en clave de sol, claves, células rítmicas básicas nos compases simples e compostos. Signos que modifican a duración. - Repertorio vocal, instrumental ou corporal, individual ou grupal, de distintos tipos de música do patrimonio musical propio e doutras culturas.

Contidos

- Técnicas de improvisación guiada e libre.
- Músicas populares, urbanas e contemporáneas: análise, interpretación e creación dun proxecto propio baseado nos estilos estudados.

UD	Título da UD	Duración
10	CONTEXTOS MUSICAIS: Música popular urbana, medios de comunicación e cine.	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Identificar os principais trazos estilísticos de obras musicais e dancísticas de diferentes épocas e culturas, evidenciando unha actitude de apertura, interese e respecto na súa escoita ou no seu visionamento.	Describir as principais características das músicas urbanas, así como a función da música no cine e medios de comunicación.	PE	20
CA2.4 - Empregar técnicas básicas de interpretación vocal, corporal ou instrumental, aplicando estratexias de memorización e valorando os ensaios como espazos de escoita e aprendizaxe, así como mostrando iniciativa nos procesos creativos e interpretativos.	Empregar a técnica básica que permita executar instrumental, vocal ou corporalmente as músicas traballadas nesta unidade.	TI	80
CA2.6 - Planificar e desenvolver, con creatividade, propostas artístico-musicais, tanto individuais coma colaborativas, empregando medios musicais e dancísticos, así como ferramentas analóxicas e dixitais, con actitude inclusiva e cohesionadora.	Participar na planificación e creación de propostas artístico-musicais grupais desenvolvidas nesta unidade.		
CA3.3 - Interpretar con corrección pezas musicais e dancísticas sinxelas, individuais e grupais, das diferentes culturas estudadas, valorando e mantendo unha actitude de respecto cara ao patrimonio artístico das diferentes culturas que conforman o mundo.	Interpretar con corrección as músicas propostas nesta unidade.		
CA3.4 - Participar activamente na planificación e na execución de propostas artístico-musicais colaborativas, valorando as achegas do resto dos integrantes do grupo e descubrindo oportunidades de desenvolvemento persoal, social, académico e profesional, usando medios audiovisuais e tecnoloxías dixitais.	Contribuir a crear un proxecto de repertorio grupal propio, no que se inclúan pezas de música urbana ou cinematográfica, seguindo as directrices propostas polo profesorado.		
CA3.6 - Utilizar as características e os elementos propios da cultura musical galega como base para crear diferentes composicións musicais, escénicas e/ou dancísticas executadas a través da voz, do corpo ou dos instrumentos.	Crear ou interpretar unha peza musical ou dancística con elementos propios da cultura musical galega, e propoñer o seu uso para unha escena cinematográfica ou anuncio de radio ou televisión.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Compositoras e compositores, artistas, intérpretes e agrupacións internacionais, nacionais, rexionais e locais, con especial atención aos da Comunidade Autónoma de Galicia. - Repertorio vocal, instrumental ou corporal, individual ou grupal, de distintos tipos de música do patrimonio musical propio e doutras culturas. - Técnicas básicas para a interpretación: técnicas vocais, instrumentais e corporais, técnicas de estudo e de control de emocións. - Músicas populares, urbanas e contemporáneas: análise, interpretación e creación dun proxecto propio baseado nos estilos estudados. - O son e a música nos medios audiovisuais e as tecnoloxías dixitais.

UD	Título da UD	Duración
11	A MÚSICA COMO MEDIO DE COMUNICACIÓN: Música e tecnoloxía: Ferramentas dixitais de edición, recepción e creación.	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Ler, escoitar e analizar partituras sinxelas, a través de diferentes soportes audiovisuais, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical.	Coñecer e utilizar diferentes soportes audiovisuais para escoitar, visualizar e analizar diferentes partituras e pezas musicais e dancísticas.	PE	100
CA2.6 - Planificar e desenvolver, con creatividade, propostas artístico-musicais, tanto individuais coma colaborativas, empregando medios musicais e dancísticos, así como ferramentas analóxicas e dixitais, con actitude inclusiva e cohesionadora.	Coñecer e manexar as ferramentas dixitais de edición, creación e secuenciación de partituras traballadas nesta unidade.		
CA3.4 - Participar activamente na planificación e na execución de propostas artístico-musicais colaborativas, valorando as achegas do resto dos integrantes do grupo e descubriendo oportunidades de desenvolvemento persoal, social, académico e profesional, usando medios audiovisuais e tecnoloxías dixitais.	Crear un proxecto musical, individual ou grupal, seguindo as pautas dadas polo profesorado, no que se utilicen medios audiovisuais e tecnoloxías dixitais.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Ferramentas dixitais para a recepción musical: diferentes soportes audiovisuais. - Ferramentas dixitais para a creación musical: manexo de secuenciadores e editores de partituras. - O son e a música nos medios audiovisuais e as tecnoloxías dixitais.

UD	Título da UD	Duración
12	A MÚSICA COMO MEDIO DE COMUNICACIÓN: Música en vivo: Son músico e son público	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Ler partituras sinxelas, identificando de forma guiada os elementos básicos da linguaxe musical, demostrando coñecemento dos elementos estudados, así como habilidades musicais básicas individuais e grupais.	Ler con corrección as partituras que conforman o repertorio a interpretar nesta unidade.	TI	100
CA2.4 - Empregar técnicas básicas de interpretación vocal, corporal ou instrumental, aplicando estratexias de memorización e valorando os ensaios como espazos de escoita e aprendizaxe, así como mostrando iniciativa nos procesos creativos e interpretativos.	Empregar a técnica básica necesaria instrumental, vocal e corporal estudada ao longo do curso para preparar o repertorio traballado nesta unidade.		
CA2.5 - Interpretar con corrección pezas musicais e dancísticas sinxelas, individuais e grupais, dentro e fóra da aula, xestionando de forma guiada a ansiedade e o medo escénico e mantendo a concentración e o respecto cara aos demais.	Interpretar con corrección as pezas musicais e dancísticas propostas nesta unidade, tanto na clase como en público, xestionando o medo escénico e mantendo a concentración e respecto cara aos demais.		
CA2.6 - Planificar e desenvolver, con creatividade, propostas artístico-musicais, tanto individuais coma colaborativas, empregando medios musicais e dancísticos, así como ferramentas analóxicas e dixitais, con actitude inclusiva e cohesionadora.	Participar na planificación e creación da proposta escénico-artística ideada para esta unidade.		
CA3.3 - Interpretar con corrección pezas musicais e dancísticas sinxelas, individuais e grupais, das diferentes culturas estudadas, valorando e mantendo unha actitude de respecto cara ao patrimonio artístico das diferentes culturas que conforman o mundo.	Interpretar con corrección, na clase e en público repertorio das diferentes culturas musicais estudadas.		
CA3.4 - Participar activamente na planificación e na execución de propostas artístico-musicais colaborativas, valorando as achegas do resto dos integrantes do grupo e descubriendo oportunidades de desenvolvemento persoal, social, académico e profesional, usando medios audiovisuais e tecnoloxías dixitais.	Participar na creación de medios audiovisuais que acompañen o repertorio proposto nesta unidade, e axudar a xestionar a organización das actuacións en vivo con dito repertorio.		
CA3.6 - Utilizar as características e os elementos propios da cultura musical galega como base para crear diferentes composicións musicais, escénicas e/ou dancísticas executadas a través da voz, do corpo ou dos instrumentos.	Crear composicións musicais ou dancísticas con elementos propios da cultura galega, para interpretalos en vivo co resto do repertorio proposto nesta unidade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Repertorio vocal, instrumental ou corporal, individual ou grupal, de distintos tipos de música do patrimonio musical propio e doutras culturas. - Técnicas básicas para a interpretación: técnicas vocais, instrumentais e corporais, técnicas de estudo e de control de emocións. - Normas de comportamento e participación en actividades musicais e escénicas de interpretación. - As músicas tradicionais en España e a súa diversidade cultural: instrumentos, cancións, danzas e bailes. Estudo das súas características e interpretación.

Contidos

- A música en Galicia: instrumentos, formas tradicionais, danzas e xéneros tradicionais, populares e urbanos. Análise, interpretación e creación.
- Músicas populares, urbanas e contemporáneas: análise, interpretación e creación dun proxecto propio baseado nos estilos estudados.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A metodoloxía didáctica neste etapa será nomeadamente activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o cooperativo do alumnado, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes. Procurarase o traballo en equipo do profesorado co obxecto de proporcionar un enfoque multidisciplinar do proceso educativo, garantindo a coordinación de todos os membros do equipo docente de cada grupo. A intervención educativa terá en conta como principio a diversidade do alumnado, entendendo que deste xeito se garante o desenvolvemento de todos/as os/as alumnos/as, e mais unha atención personalizada en función das necesidades de cadaquén. Os mecanismos de reforzo, que se porán en práctica tan pronto como se detecte dificultade de aprendizaxe, poderán ser tanto organizativos como curriculares. Prestarase unha atención especial á adquisición e ao desenvolvemento das competencias, e fomentarse a correcta expresión oral e escrita. A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional formarán parte do traballo da materia durante todo o curso. Coa finalidade de promover a

comprensión de lectura e do uso da información, dedicarase un tempo á lectura na práctica docente. Promoverase a integración e o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na aula, como recurso metodolóxico eficaz para desenvolver as tarefas de ensino e, aprendizaxe. Para unha adquisición eficaz das competencias e a súa integración efectiva no currículo deberán deseñarse actividades de aprendizaxe integradas que lle permitan ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe de máis dunha competencia ao mesmo tempo. Para isto, aproveitaranse as posibilidades que ofrecen as metodoloxías de proxectos, entre outras, así como os recursos e as actividades da biblioteca escolar. Os principios metodolóxicos concretos para a materia de Música serán como segue ao desenvolver as tarefas de cada unidade: Os contidos da materia de música a este nivel son artellados en torno a dous eixes principais : percepción e expresión, vinculados á súa vez, e de xeito directo á adquisición dunha cultura musical básica e necesaria para todos os cidadáns. A partir desas dúas áreas principais, os contidos están distribuídos en catro bloques: escoita , directamente relacionada co eixe de percepción, Interpretación e Creación , ligada á expresión, Contextos musicais e culturais, directamente relacionados coa percepción e da expresión e finalmente o bloque das TIC. Deberá traballarse con programas de edición de partituras, manipulación e edición do son, caixas de ritmos e mesmo secuenciadores online. Na parte final de cada unidade hai unha serie de actividades que permiten

avalialos contidos traballados. Para o tratamento destes contidos séguese unha metodoloxía específica que promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de aprendizaxe que posibilitan:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos contidos, con claridade, de forma concisa e estruturada, para favorecer a súa comprensión.
- Prácticas sinxelas que reforzan a comprensión de determinados contidos.
- Síntese que permiten aos alumnos identificar os contidos esenciais, estruturalos e organizalos en mapas conceptuais.
- Actividades diversificadas (aplicación, comprensión, interpretación e traballo en equipo, traballo e reforzo de valores, TIC, audicións guiadas, interpretacións vocais e/ou instrumentais, análises e recoñecemento de formas, elementos da linguaxe musical, comentarios de textos musicais), secuenciadas por niveis de dificultade e que facilitan a adquisición de competencias básicas a todos os alumnos.
- Detección de ideas anteriores sobre os conceptos da unidade.
- Fomentar audicións de escoita activa e desenvolver a memoria auditiva para discriminar os pulsos e acento natural dunha obra musical.
- Desenvolver formas de expresarse corporal vocal e instrumentalmente. • Estimular a improvisación melódica

e rítmico-coporal. • Exposición de contidos (torbellino de ideas, ideas contrarias...) polo profesor.

• Actividades que permitan estimular a experienciamusical a través da participación na interpretación instrumental.

* Inculcar a importancia do silencio para a escoita atenta das audicións propostas.

• Procurarase fomentar a participación do alumnado na clase, afirmando a confianza e o respecto cara ás interpretacións musicais e ás audicións, individuais ou en grupo.

• Traballo dos contidos con apoio de exercicios, caderno de clase, traballos de documentación e identificación, facendo conta da ortografía correcta, dun léxico adecuado, dunha escritura técnica e correcta dos signos musicais.

• Na area de música dedicaremos un espazo importante a contidos procedimentais e actitudinais, dada a natureza practica da materia, non descartando o traballo de contidos conceptuais, tamén presentes, cando sexa necesario.

• Presentaremos a materia favorecendo a participación do alumnado con preguntas que leven sempre a fomentar a curiosidade.

• Completarase o reparto con actividades de audición, comentario de texto, de partituras, de prensa e crítica musical.

• Aproveitaráanse para a aprendizaxe os acontecementos musicais do contorno. A investigación musicolóxica, e deste xeito, outro dos procedementos empregados, xa sexa esta de campo ou biblioteca.

- Escritura e lectura musical, audición activa e comentario de partituras sobre audición, comentario de textos musicolóxicos, improvisación melódica, rítmica e psicomotriz, canto individual e coral, interpretación musical, elaboración de mapas conceptuais e elaboración e interpretación de mapas históricos, investigación de campo, exposición e expresión oral, utilización dos medios instrumentais e audiovisuais.

- Favoreceremos asimesmo a interdisciplinabilidade nas actividades con outras áreas, como a colaboración do Departamento cos departamentos de Língua Galega, Biblioteca e outros departamentos, así como a participación musical naquelas actividades derivadas da nosa contorna e propostas polo concello.

Coa escolla de tarefas interactivas e online preténdese achegar ao alumnado un xeito máis didáctico e lúdico de enfrontar o traballo desde a casa ao tempo que se acostuman ao aprendizaxe en liña e coñecen as múltiples posibilidades que ofrece, nomeadamente no espazo musical. Para a práctica instrumental, preténdese, na liña antes citada, simplemente, manter o hábito de interpretar co instrumento, animando ao alumnado a gravar en audio e enviar as súas interpretacións, se ben con flexibilidade e espaciadas no tempo.

As unidades didácticas propostas nesta programación están pensadas nalgúns casos para interrelacionarse, de xeito que a súa aplicación non ten por qué ser lineal no tempo, é dicir, á vez que traballamos por exemplo a unidade sobre música popular urbana e medios de

comunicación, podemos engadir contidos doutras unidades como música e tecnoloxía ou preparando ao alumnado para actuar en público, contidos da unidade música en vivo, co propio repertorio traballado sobre músicas urbanas. Tamén cabe dicir que en música, os contidos son acumulativos, é dicir, presentamos o traballo sobre ritmo por primeira vez na unidade 1, pero ese traballo de lectura de figuras musicais e compases continuará facéndose ao longo do curso a través do repertorio instrumental, vocal ou corporal das demais unidades, e así ocorre sucesivamente co resto dos contidos presentados.

Ademáis do anterior, as directrices metodolóxicas a seguir nesta programación son as seguintes:

- A asimilación dos distintos bloques de contidos, partirá sempre da práctica para logo pasar á teorización, é dicir, a base desta programación é aprender facendo.
- A planificación do ensino faise sempre en base a vivir a experiencia da música a través da interpretación, da creación e da escoita activa de distintas propostas artísticas.
- Os criterios de avaliación están directamente relacionados cos obxectivos propostos, é dicir, superar con éxito os criterios de avaliación amosa o grao de adquisición destes obxectivos por parte do alumnado.
- Diseñaranse diferentes situacións de aprendizaxe que incluírán procedementos diversos para traballar os contidos, e sempre partindo dunha visión global, onde os novos coñecementos aprendidos completen e conecten

cos coñecementos previos do alumnado e teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe que coexisten no contexto da aula, así como a atención á diversidade, propoñendo sempre mecanismos de reforzo para as dificultades que se detecten.

- Terase en conta e farase destacable a través dos contidos transversais a importancia da relación entre a materia de Música e outras materias. Aínda que a priori a relación máis directa se dá con Educación Plástica, Visual e Audiovisual, por compartir competencias de índole artística, tamén é posible establecer relacións coas Matemáticas, por exemplo a través das proporcións do ritmo, da estrutura musical, das calidades físicas do son; coas linguas, a través da simbiose entre texto, idioma e melodía; coa Historia para entender os contextos de creación das diferentes obras e expresións musicais universais e coa Tecnoloxía, a través do manexo de diferentes ferramentas dixitais para escribir, manipular o son e compoñer etc.

- Promoverase nas distintas unidades o traballo en equipo e a capacidade emprendedora, dada a natureza grupal e creativa desta materia, realizando proxectos colaborativos entre o alumnado, onde se poidan aplicar técnicas de reforzo da autoestima, da autonomía, da reflexión e da meditación sobre o grao de responsabilidade de cada un no conxunto do proxecto.

- Utilizaranse distintos tipos de actividades segundo a natureza das unidades: actividades introductorias ou de presentación dos contidos para descubrir os

coñecementos previos do alumnado, actividades de motivación ou descubrimento, de desenvolvemento e consolidación, de avaliación, de reforzo e recuperación e de ampliación dos contidos nos casos que sexa necesario.

- Por último destacar os principios metodolóxicos nos que se basea esta programación como son a práctica e a motivación, a interrelación entre contidos e materias, a aprendizaxe significativa e funcional, a creatividade, a atención personalizada, a actitude analítica e a socialización.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Roca Vidal, F.; "Percusión corporal: piezas y ejercicios de percusión para instrumentos corporales". Año 2017; Edimúsica; ISBN: 978-84-95307088
Pesdelán; "Na punta do pé". Kalandraka. ISBN: 978-84-8464-752-2
Zamora, A.; "danzas del mundo 2". Editorial CCS; Madrid 2005; ISBN: 84-8316-864-2
Sharma, E.; "Músicas del mundo". Ediciones Akal; Madrid 2006; ISBN: 978-84-460-2256-5
Wuytacj, J; "Musicalia Orff-instrumentarium". Uitgeverij de garve-brugge.
Ducros, D.; "Breve historia del rock. 5 composiciones adaptadas a la enseñanza de la flauta dulce u otros instrumentos en do". Fuzeau 2008. Ref. 6713
Saint-James, G.; "Pequeña historia del Jazz". Fuzeau 2008. Ref. 6712
"El canto en la historia y en el mundo". Fuzeau. Ref. 8765
"Voyage a capella. Du chant choral à la création vocale. Vol. 1 y 2". Fuzeau. Ref. 70735
Schnitzer, R. Moeller, M. (2011). Chorbuch, singen ist klasse. Schott Music.
Elorriaga, A: "Cuatro espirituales para voces adolescentes". Anexo editorial.
Villagar, A. "Cómo enseñar a cantar a niños y adolescentes. Fundamentos técnicos y pedagógicos de la voz cantada". Año 2019. Ediciones Robinbook. ISBN: 978-84-120812-7-5.
Elorriaga, A. "El sonido se transforma: educación coral para adolescentes". Año 2018. Anexo editorial. ISBN: 978-84-941134-8-2.
Der junge Pop Chor. Vol. 1 a 10. Ediciones Bosworth.
Bedford, D.; "An exciting new game for children os all ages". Londres. Universal Edition.

Web www.atrilcoral.com

Apps e programas informáticos: Musescore, audacity, garageband, music maker jam, ireal, music studi lite, loopstation.

Actualmente o alumnado trae o seu propio instrumento, ben frauta, melódica ou ukelele. Seguen a a aportarse partituras adecuadas ás veces á actualidade, ás veces ás necesidades de cada unidade e ao nivel da clase. Emprégase libro de texto e caderniño e os CD audio da proposta didáctica da editorial NETEX.

* Canón de vídeo.

* Piano.

* Guitarra.

* Instrumental ORFF.

* Ukeleles, frautas, melódicas de aula (Para prestar ao alumnado)

* Micrófono. *Aula Virtual habilitada na páxina web do centro. * Libro de texto e caderniño EDIXGAL. * Páxinas web interactivas e multimedia. * Material de audio e vídeo.

* Xogo de atrás, tres, á espera de renovación.

* Equipo de radio (Na biblioteca do centro).

* Altofalante portátil con micro incorporado.

Sempre aberta a posibilidade de empregar, traballar ou recomendar para a clase a seguinte bibliografía, dependendo da realidade da aula e do nivel do alumnado.

- "Percusión corporal": Libro con pequenas pezas de percusión corporal para ler individualmente ou en grupo. Recoméndanse os primeiros exercicios do libro para utilizar nas unidades 2, 4,12, para traballar desde o ritmo ata as dinámicas, as texturas, a forma musical e preparar algunhas das pezas do libro para interpretar en público.

- "Na punta do pé". Músicas e danzas tradicionais de Galicia. Libro con CD e DVD. Para utilizar na unidade 7 e 12.
- "Danzas del mundo 2" libro para traballar danzas de distintos lugares na unidade .8
- "Músicas del mundo" libro e CD sobre músicas de distintos lugares do mundo: África, Bali, India, China... para utilizar na unidade 8.
- "Musicalia Orff-instrumentarium" libro de arranxos instrumentais para instrumentos Orff. Para traballar en distintas unidades ao longo do curso. Dependendo das pezas, cada unha dela encaixa en unidades distintas ao longo desta programación.
- "Breve historia del rock". Libro e CD con acompañamento sobre diferentes estilos de rock. Para utilizar na unidade 10 e 12.
- "Breve historia del jazz" libro e CD con acompañamento para 5 pezas orixinais que ilustran as principais correntes do jazz. Para utilizar nas unidades 9 e 12.
- "El canto en la historia y en el mundo". Libro e CDs con fragmentos musicais de distintos estilos, ilustracións, bibliografías de cantantes, e dúas partes diferenciadas sobre o a historia do canto e o canto no mundo. Para utilizar na unidade 6.
- "Voyage a capella". Método de canto coral para iniciarse no canto e na lectura musical. Unidades 6 e 12.
- "Chorchurch". Partituras a unha e dúas voces con acompañamento de piano en inglés e alemán, para coro

escolar. Unidades 6, 9, 10 e 12.

- "Cuatro espirituales para voces adolescentes": espirituais tradicionais dos Estados Unidos con arranxos expresamente pensados para un coro mixto de adolescentes en dúas ou tres partes vocais adaptables a diferentes oitavas segundo o desenvolvemento larínxeo. Unidades 6, 8, e 12.

Unidades 6, 8, e 12.

- "Cómo enseñar a cantar a niños y adolescentes": este libro afronta a cuestión de cómo aprender a cantar a nenos e adolescentes tendo en conta os condicionamentos físicos, mentais e emocionais de cada fase de desenvolvemento infantil e xuvenil. Unidade 6.

- "El sonido se transforma": repertorio coral adaptado ao cambio de voz na adolescencia, didáctica do canto en grupo, exercicios de técnica vocal para adolescentes, e explicacións de como realizar arranxos vocais para esta etapa. Unidade 6.

- "Der junge Pop chor": 10 volúmenes de arranxos de pezas de pop para dúas voces femininas, que se poden cambiar de oitava. Arranxos pensados para coro xuvenil con acompañamento de piano. Texto en inglés. Unidades 6, 10 e 12.

- ""An exciting new game for children of all ages". Partitura de música contemporánea, disposta coma un tableiro de xogos no que os movementos realízanse lanzando os dados e os participantes producen sons, ou silencio segundo as instrucións dadas. Pode interpretarse con todo tipo de instrumentos. Unidades 5, 8 e 12.

- "Musescore": programa gratuito de edición de partituras. Unidade 11.
- "Audacity": programa gratuito para mezclar e manipular pistas de audio. Unidade 11
- "Garageband": programa gratuito para sistema Mac co que se pode grabar música e misturar e manipular pistas de audio. Unidade 11.
- "Music maker jam": app que é un pequeno estudio de grabación de 8 pistas nas que podemos misturar loops e usar instrumentos virtuais. Gratuita con algúns contidos de pago. Unidade 11.
- "ireal": app de pago que funciona como un "Play alone", é dicir, toca os acordes de cancións para que poidamos cantar ou tocar por enriba. Podemos atopar cancións xa feitas ou escribir nós o esquema harmónico da canción usando cifrado americano. Pódese cambiar o tempo e estilo da forma de interpretar a canción e os instrumentos que a interpretan. Unidade 11.
- "Music studio lite": app cun piano virtual e instrumentos gratuitos para tocar e grabar. Algúns instrumentos son de pago. Unidade 14.
- "Loopstation" app para misturar distintos loops. Gratuita con algunhas partes de pago. Unidade 11.
- "Web atril coral": web con partituras de coro gratuitas de todas as épocas e estilos. Válido para todas as unidades didácticas.

Finalmente, poderanse propor algún dos seguintes libros de lectura obrigada na casa, sempre que o horario o

permita:

Finalmente, poderanse propor algún dos seguintes libros de lectura obrigada na casa, sempre que o horario para segundo e terceiro especialmente, o permita:

- Joseph Gelinek, La décima sinfonía, El violín del diablo.
- Javier Urzay, La ópera secreta.
- Michael Crane, El violinista de Praga.
- Steve López, El solista.
- Steven Galloway, El violonchelista de Sarajevo.
- Fernano Argeta, Pequeña historia de la música.
- Peter Harris , El enigma Vivaldi.
- Eitan Melnick, La clave Wagner
- N.J.Grace, El músico bromista.
- Mónica y Hans-Günter Heumann, Hª de la música para niños.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Escritos: - Tarefas diversas do alumnado na actividade diaria da clase. (Exercicios libro)

- Actividades diversas de avaliación de aprendizaxes e de competencias básicas. (Fichas)
- Proceso seguido na análise de partituras.
- Actividades TIC: interactivas, vídeos, audios, enlaces a Internet.
- Caderno del alumno, caderno do libro.
- Actividades de avaliación (libro, fichas fotocopiables, probas, etc.).
- Traballos cooperativos.
- Cuestionario escrito en resposta a contidos xa dados, e

que veñen no libro de texto (relativos a Linguaxe musical e a Historia da Música).

* Diario musical.

Orais: -Interpretacións individuais e grupais (instrumental)

- Participación do alumno.
- Intervencións na clase, no traballo cooperativo, etc.
- Exposición dos traballos.
- Respostas demandadas durante a clase.
- Recomendación ou suxestións (tarefa voluntaria) de actividades musicais que se están a desenvolver nas redes ou de difusión nos medios.

Outros: Ficha de rexistro individual.

- Rexistros para la avaliación continua del grupo-clase.
- Auto avaliación.
- Blog de notas diarias da profesora.
- Observación e anotación dos progresos.
- Orde e aportación semanal do material de actividades interactivas.
- Partitura aportada para interpretación e posterior gravación de audio e vídeo.
- Traballos varios (creación, edición e composición) na páxina web Toy Theater.
- Repaso online tipo test con Kahoot. Análise de Audio e /ou vídeo de monografías musical (Beethoven for kinder)
- Gamificación (exercicios interactivos tipo test) - Traballos resultantes de web musical interactiva e multimedia.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Especial atención debe dársele á avaliación inicial. Será suficiente con dedicar o mes de outubro a repaso da lectura e signos da grafía musical e audición. Con insistencia en segundo de ESO na audición e lectura de ritmos e melodías. Sempre, para este nivel, partiremos do grao de coñecemento do alumno (que saberemos tras facer a enquisa escrita de comezo de curso para todos os niveis) de xeito que a nova aprendizaxe medre dos contidos, representacións e coñecementos que construíu o alumno no transcurso de aprendizaxes previas. Así mesmo comezaremos a desenvolver os contidos do curso nunha panorámica xeral a partir de cada unha das preguntas da enquisa. É importante ter en conta os gustos e preferencias do alumnado en canto a tipo de música que escoita habitualmente, ben para ampliála, ben para chegar dende esta, a outras que aínda non coñece, esta dinámica é o eixo do que parte a metodoloxía na materia de Música. Estas preguntas faranse de forma anónima e ocuparán a primeira semana do curso, arroxando luz na decisión de que metodoloxía precisa e contidos traballar e/ou repasar primeiro. Adxúntase a continuación a enquisa:

CURSO

- 1 -Que tipo de música escoitaches máis a miúdo este verán?
- 2- Que tipo de actividades realizaches relacionadas coa música estas vacacións?
- 3 - Cres que tivo moita importancia a música na tua vida estas vacacións? Porque?
- 4-Comenta algún feito musical que te sorprendera , algún tipo de música que non coñeceras...
- 5-Asistencia a concertos/ musicais/ óperas. Comenta si asistiches a algún: tipo de artista/s, calidade do directo, posta en escena, valoración persoal ...
- 6-Poderíamos vivir sen música? Razona a resposta
- 7-Que é unha figura? E unha nota?
- 8-Gustaríache participar nun coro ou formar parte dun grupo de música ¿? Nese caso de que tipo.
- 9-Escolle un tipo de música dunha parte do mundo e coméntaa.
- 10- Qué entendes por Música clásica?
- 11- Qué tipos de danzas / bailes coñeces?
- 12-O ruído dun tren cando pasa.... é música? Razona a resposta.
- 13-Ten algo que ver a literatura, a poesía coa música? Razona a resposta.
- 14-Importancia da música no cine.
- 15-Afecta a música nos nosos sentimentos e comportamentos? Por que cres que isto sucede?
- 16-Que entendes por música pop, rock, folk?
- 17-Importancia da música no baile.
- 18-Tipo de programación musical que viches na tele ou escoitaches na radio este verán.
- 19-Que é unha banda?
- 20-Tocas algún instrumento, ou che gusta cantar ?
- 21-Podes asumir a compra dalgún deses instrumentos : Kalimba ou ukelele, frauta doce ou melódica? (Entre 30-40 Eur aprox.)
- 22-Que pensas que che pode aportar esta materia? Que cres que podes aprender?

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	5	10	5	10	10	10	10	10	10	10
Proba escrita	65	0	80	90	60	40	40	70	0	20
Táboa de indicadores	35	100	20	10	40	60	60	30	100	80

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	5	5	100
Proba escrita	100	0	44
Táboa de indicadores	0	100	56

Criterios de cualificación:

A nota de cada avaliación, tanto para a primeira, a segunda coma na terceira avaliación, será o resultado de sumar as porcentaxes que se detallan para cada estándar: un 70%- 7 puntos- probas teóricas, escrita ou oral a determinar, 20%- 2 puntos- práctica instrumental, e un 10% para audición e /ou outros traballos escritos, as actividades do libro de texto, ou outros traballos do alumnado se os houbera dependendo do desenvolvemento dos contidos de cada trimestre no tempo necesario. Considerarase superada a avaliación se o alumno acada como mínimo un 5 de media destas porcentaxes.

Para promocionar a materia de Música en segundo curso será necesario acadar como mínimo unha puntuación igual a 5 puntos, resultado da suma matemática das tres avaliacións.

O exame escrito puntuarase de 0 a 10 e contará con preguntas de redacción, explicación de contidos ou de análise de audicións ou partituras. Farase en principio un exame escrito teórico trimestral, podendo, nalgunhas unidades realizar exames parciais e facer a media entre todas as actividades de avaliación escritas do trimestre relativas á cada unidade, na porcentaxe arriba detallada.

O exame teórico poderá ser adaptado segundo os casos de necesidades educativas especiais ou atención á diversidade especificados e acordados co departamento de orientación e os informes pertinentes presentados polas familias.

Para os contidos prácticos: puntuaranse de 0 a 10 as actividades de interpretación instrumental, vocal exercicios prácticos de lectura rítmica/melódica, traballo na aula e na casa, os traballos a presentar, etc sendo logo un 20% da nota final.

A parte práctica avaliarase mediante a observación sistemática con táboa de indicadores ou rúbricas.

En relación á interpretación instrumental hai que ter en conta os diferentes niveis do alumnado, polo que o profesorado facilitará no posible as medidas necesarias para aquel alumnado que o precise (dispoñibilidade horaria no recreo, adecuación das partituras ao nivel, etc.).

Criterios de recuperación:

Establécese no Departamento que cada avaliación suspensa recuperarse na avaliación seguinte, segundo os mesmos mecanismos e criterios de cualificación que para a avaliación anterior, e sempre segundo a disposición horaria que estableza a profesora. En caso de non superar alguna das devanditas recuperacións, proporase unha proba final escrita da avaliación ou avaliacións non superadas. Valorarase a presentación do caderno de traballo con actividades

referidas aos contidos mínimos do curso. Aqueles alumnos que superaran a avaliación pero que así desexen subir a nota teñen a posibilidade de examinarse respondendo a unas preguntas que para tal fin se farán o mesmo día das recuperación ou presentando as actividades escritas de traballo completadas. A proba constará de cinco preguntas dunha valoración de dous puntos cada unha.

Aqueles alumnos que suspenderan unha, dúas ou as tres avaliacións, poderán optar a superar novamente (xa sería por segunda vez) estes resultados de cara á avaliación ordinaria que terá lugar a finais de xuño. Para iso, neses días, recibirán fichas de repaso e traballo de cara á preparación dunha última proba que se considerará superada se acadan nela como mínimo un 5. A proba sempre incluírá os contidos teórico-prácticos traballados durante o curso. Para os contidos da proba práctica, detallaráselle igualmente a cantidade e tipo de obras que deberá preparar do mesmo xeito que se prepararon durante curso os exercicios de contidos mínimos. Queda aberta a posibilidade, se así o considera a profesora, de computar o 30% da nota para un traballo-resume escrito de todos os contidos desenvolvidos no libro de texto, que aportarán o día do exame, e o outro 70% para o exame escrito. Esta proba escrita constará de sete preguntas. Cada pregunta valerá un punto. Para aprobar a materia deberá acadar como mínimo un cinco na totalidade das probas.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Naqueles casos que se necesite, establecerase dacordo co departamento de orientación, un plan de reforzo e adaptación aos casos de necesidades específicas de apoio educativo e atención á diversidade, adaptando os contidos, os exames e incluso o tempo dado para resolver ditas probas segundo cada caso concreto, e establecendo un recreo cada semana para solventar dúbidas e axudar a preparar a parte práctica instrumental e vocal.

Para os alumnos coa materia pendente de segundo, ofertarase a posibilidade de facer unha proba escrita en febreiro ou maio (sempre condicionadas ao horario dispoñible) ademais dun seguimento da materia a través de traballos mensuais correspondentes a cada unha das unidades tratadas nun trimestre. Estas tarefas serán entregadas todos os meses no Departamento e corrixidos polo profesor/a do alumno/a da materia no curso presente. Convirase un dos recreos semanais para ter aberta a aula de música con esta finalidade de entrega de fichas de repaso e consulta de dúbidas. No caso de facer un exame suporá non máis do 50% da nota final, o outro 50% corresponderá aos traballos entregados ao longo do curso. En todo caso a materia considerarase superada se se acada como mínimo un cinco entre probas teóricas e traballos ou tan só dos traballos trimestrais.

6. Medidas de atención á diversidade

Guiarémolos por:

- **REFORZO**: fichas fotocopiáveis con actividades para traballar a aprendizaxe dos contidos mínimos e facilitar ao alumno que o requira a adquisición das competencias básicas.

- **PROFUNDIZACIÓN**: fichas fotocopiáveis con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do curso, etc.

- **PLANS INDIVIDUAIS** dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros e de minorías, necesidades educativas especiais e sobre dotación).

- **ACTIVIDADES MULTINIVEL**: posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.

Prestaremos especial atención ao alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, ofrecendo diferentes formas de organización dos espazos e tempos da clase, e metodoloxías variadas que permitan a todo o alumnado seguir as explicacións e actividades propostas. O obxectivo fundamental é asegurar a normalización, inclusión e non-discriminación deste alumnado coa fin de que poida acceder a unha educación de calidade con igualdade de condicións.

Para garantir un apoio adecuado a este alumnado é fundamental establecer canles de colaboración entre o diverso profesorado que intervén na súa educación, e organizar os recursos persoais e materiais do centro coa

fin de desenvolver actividades encamiñadas á inserción e promoción. Estudiaranse as circunstancias concretas de cada caso, con especial atención ao alumnado con dificultades de aprendizaxe, tendo en conta os diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe, establecendo as liñas educativas a seguir e garantindo así os apoios necesarios. Para elo, a función da coordinación entre docentes, alumnado e familias é fundamental a través da titoría.

Poderanse realizar adaptacións curriculares e organizativas ofrecendo entre outros, programas de reforzo ademáis de medidas de apoio personalizado para o alumnado con necesidade específica de apoio educativo, e para aqueles que permanezan un ano máis no mesmo curso, coa fin de permitir a todo o alumnado o desenvolvemento das competencias clave previsto no perfil de saída e a consecución dos obxectivos xerais da educación secundaria obrigatoria, así como alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais. Con todo, para a atención á diversidade do alumnado de educación secundaria obrigatoria estarase ao disposto na lexislación vixente na Comunidade Autónoma de Galicia.

Algunhas posibles ferramentas para organizar a atención á diversidade serían:

1. Organizar ao alumnado en diferentes agrupamentos nas actividades segundo os seus intereses e motivacións.
2. Utilizar materiais variados en ditas actividades: escritos, audiovisuais, etc.
3. Aplicar diversas técnicas e metodoloxías para explicar un mesmo contido.

4. Manter o contacto permanente con este alumnado a través de entrevista persoal e titorías coas familias para saber que parte da asignatura cóstalles máis seguir.

5. Ofrecerlle tempo extra para asimilar as explicacións (por exemplo algún recreo a semana para consultar dúbidas) e para resolver probas específicas.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Comprensión lectora	X			X	X	X		
ET.2 - Creatividade		X				X		
ET.3 - Autonomía		X	X			X		
ET.4 - Traballo en equipo, emprendemento social e empresarial		X				X	X	X
ET.5 - Igualdade entre sexos		X		X		X	X	X
ET.6 - Consumo responsable: fomento do espírito crítico		X			X	X	X	X
ET.7 - Respeto mutuo: educación emocional e en valores		X	X			X	X	X
ET.8 - Expresión oral e escrita	X			X				
ET.9 - Competencia dixital e comunicación audiovisual								

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - Comprensión lectora				
ET.2 - Creatividade	X	X	X	
ET.3 - Autonomía	X		X	X
ET.4 - Traballo en equipo, emprendemento social e empresarial	X	X		X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.5 - Igualdade entre sexos	X	X		
ET.6 - Consumo responsable: fomento do espírito crítico	X	X		
ET.7 - Respeto mutuo: educación emocional e en valores	X	X		X
ET.8 - Expresión oral e escrita				
ET.9 - Competencia dixital e comunicación audiovisual			X	X

Observacións:

Detállanse a continuación por unidades:

- Comprensión lectora: Traballarase principalmente nas unidades 1, 4, 5 e 6 a través dos textos para aprender os contidos teóricos.
- Creatividade: traballarase nas unidades 2, 6, 9, 10 e 11 a través da composición de exercicios e pezas propias de percusión corporal, uso de tecnoloxías, creación de letras, improvisación...
- Autonomía: traballarase nas unidades 2, 3, 6, 11 e 12 a través de actividades de improvisación, creación de contidos e proxectos propios tanto a nivel individual como grupal.
- Traballo en equipo, emprendemento social e empresarial: unidades 2, 6, 7, 8, 9, 10, 12. Actividades que implican creación de proxectos grupais.
- Igualdade entre sexos: unidades 2, 4, 6, 7, 8, 9 e 10. Utilización de obras de diversos estilos e épocas compostas tanto por homes como por mulleres, fomentando especialmente o repertorio composto por mulleres e intérpretes femininas.
- Consumo responsable: fomento do espírito crítico. Unidades 2, 5, 6, 7, 8, 9 e 10. A través da comprensión dos elementos que conforman a música e dos distintos estilos e xéneros musicais o alumnado conformará unha opinión obxectiva e crítica e isto contribuirá a fomentar un consumo musical responsable .
- Respecto mutuo: educación emocional e en valores. Unidades 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10 e 12. Actividades musicais grupais nas que é primordial respectar as producións

musicais dos demais e axudarse mutuamente para conseguir un son de conxunto.

- Expresión oral e escrita: unidades 1 e 4. A través da redacción de textos explicativos e traballos de exposición oral como por exemplo explicar os parámetros que conforman o son, a forma dunha canción, a importancia do silencio na nosa saúde e nas nosas vidas, etc.

- Competencia dixital e comunicación audiovisual: unidades 11 e 12 a través da creación de músicas con ferramentas dixitais e de eventos musicais que engloben non so música e danza, senón tamén propostas audiovisuais que as acompañen, creando así unha performance global.

Ademais, desde o tratamento dos contidos, as imaxes e os textos, e desde a propia acción educativa, débense fomentar valores como a igualdade entre homes e mulleres, a non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, a resolución pacífica de conflitos, a defensa da liberdade, os dereitos humanos e a paz, e o rexeitamento de calquera tipo de violencia. Respecto a isto destaca de forma significativa a prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia. Evitaranse os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual,

bisexual, transexual, transxénero e intersexual. Igualmente, han de evitarse comportamentos e contidos sexistas, e estereotipos que supoñan discriminación. Incorporaremos tamén elementos relacionados coa educación e seguridade vial, co desenvolvemento sostible e a protección do medio ambiente, cos riscos de explotación e abuso sexual, e coas situacións de risco derivadas do uso das TIC. O uso das tecnoloxías da información e a comunicación enténdese non só como un soporte para determinados compoñentes e ferramentas de aplicación na clase, senón tamén pola súa función básica para a personalizar a aprendizaxe, polas súas posibilidades didácticas e pola conexión cos hábitos e experiencias das novas xeracións de alumnos. Moitos dos textos empregados na clase, terán como fío condutor o desenvolvemento emocional dos adolescentes, o emprender e a educación cívica e en valores (respecto, tolerancia, cooperación, solidariedade, igualdade entre homes e mulleres, igualdade social, rexeitamento de calquera tipo de discriminación, análise crítica de hábitos de consumo, defensa do medio ambiente).

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Actuacións públicas en Nadal ou final de curso	As pezas musicais traballadas ao longo do curso executaranse en público en Nadal ou a final de curso, buscando outro centro de referencia para facer unha actuación conxunta nalgún auditorio da zona.	X	X	X

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Asistencia como público a un concerto didáctico	Propiciarase a asistencia do grupo a un concerto didáctico, para poñer en práctica as normas de comportamento aprendidas na clase, así como vivir a experiencia de escoitar música en directo.	X	X	X

Observacións:

O Departamento pretende que a materia de música teña presenza activa na vida do instituto, non só como unha materia que completa a formación do alumnado xunto coas demais materias se non como espazo de entretemento incluso fóra do horario escolar e gracias ás actividades extraescolares isto é posible. Así pois este ano de novo está previsto organizar un grupo instrumental/vocal con alumnos/as dos cursos da ESO. Estes grupos poderían actuar nos actos e celebracións do centro (gradacións dos alumnos de bacharelato, Letras galegas, Entroido...etc.) con este fin establecerase un horario de ensaios nos recreos semanais e polas tardes nas actividades extraescolares se fose necesario. Estes grupos actuarán nos festivais de Nadal e fin de curso, e naquelas actividades que se realicen no concello con participación musical de centros escolares e en calquera actividade do centro que se precise acompañamento musical

- Está prevista a asistencia concertos didácticos no Auditorio de Santiago, viaxe a Celanova aos concertos didácticos de órgano, viaxe a Coruña para ver ópera no Pazo, ou actuacións musicais no Coliseum, Pazo da ópera, Teatro Bergidum de Ponferrada...

- Lembrar que no tempo de lecer, a aula de música é "visitada" por todos/as os que queren tocar algún instrumento, escoitar música, recibir clases de apoio instrumental ou calquera tipo de actividade que se relacione coa música. Os horarios destas clases de apoio quedaran establecidos durante dous dos recreos da

- semana e serán sempre supervisados pola profesora.
- Queda aberta tamén a posibilidade de traballar cos departamentos de Galego e Educación Física, como ven sendo habitual .
 - Visitas a museos, cines, teatros (opera, ballet, danza..) traballos en biblioteca , creación e participación en agrupacións musicais.
 - Participación e colaboración de formacións e interpretacións musicais no taller de teatro do IES Martaguisela.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Ben ou Acadada, insuficiente ou extensa.
Metodoloxía empregada
Idoneidade
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Adecuada, Regular ou Mellorable

Descrición:

A programación é un documento aberto e susceptible de cambios segundo observemos os procedementos que funcionan e os que non. Debe revisarse cada ano coa fin de adaptala mellor á realidade das aulas. A posta en práctica de dita programación é o que nos permite melloralala, recollendo a través dos procedementos de avaliación da propia programación e da práctica docente, a información necesaria para reformala. O proceso de

avaliación da propia programación e da práctica docente realízase dentro do Departamento coa información recollida polos docentes sobre diferentes aspectos do desenvolvemento da mesma, que debería incluír unha valoración/avaliación dos estudantes, do seu propio proceso de ensino-aprendizaxe, que pode realizarse a través dun cuestionario ou unha entrevista con cada alumna e alumno a final e curso. Algúns dos ítems a contemplar para avaliar a propia programación e a práctica docente mediante rúbrica son os seguintes:

- Comprobarción dos obxectivos propostos: se estes se adaptan ao curso correspondente, se se poden acadar coas unidades propostas, a porcentaxe de alumnado que consegue ditos obxectivos, etc.
- Idoneidade das unidades didácticas propostas: se hai correlación entre obxectivos, contidos e criterios de cualificación nestas, a corrección da temporalización. e se contribúen realmente a acadar as competencias clave.
- Utilidade materiais didácticos empregados: comprobar se o alumnado os entende, se son variados, se están adaptados para o alumnado con necesidades educativas específicas e de apoio educativo, se inclúen TICs, etc.
- Valoración dos criterios e instrumentos de avaliación e cualificación: se son útis e precisos, se os instrumentos de avaliación inclúen métodos cualitativos e cuantitativos, se se inclúen procedementos de recuperación, etc.
- Grao de implicación dos estudantes no proceso de ensino-aprendizaxe: coñecen os obxectivos propostos, o repertorio e actividades parécenlles adecuados, coñecen

os criterios de avaliación e cualificación, etc.

- Tido en conta o anterior, elaboración de propostas de mellora.

Os ítems anteriores avaliaranse contestando si ou non e proponendo melloras ás seguintes cuestións da seguinte rúbrica:

1- Corrixe e explica de xeito habitual os traballos e as actividades dos alumnos e da pautas para a mellora das súas aprendizaxes.

2- Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.

3-Realiza a avaliación inicial ó comezo de curso para axustar a programación ó nivel dos estudantes.

4-Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fora dela.

5-Proporciona información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.

6-Emprega suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos

7- Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.

8- Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron acadados suficientemente.

9- Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron acadados con suficiencia.

10- Emprega diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o nivel dos estudantes, etc.

11- Emprega diferentes medios para informar dos resultados ós estudantes e ós pais.

- 12- Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas...
- 13- Cando introduce conceptos novos, relaciónaos, si é posible cos xa coñecidos, intercala preguntas aclaratorios, pon exemplos..
- 14- Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fora das clases.
- 15- Optimiza tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.
- 16-Emprega apoio audiovisual ou doutro tipo para os contidos de aula.
- 17- Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos alumnos.
- 18- Desenvolve os contidos de xeito ordenado e comprensible para os alumnos e plantea as actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.
- 19- Presta atención ao seu alumnado máis necesitado sen provocar discriminacións
- 20- Os contidos resultaron interesantes e así o manifestou o alumnado.
- 21- A explicación didáctica é comprensible estimulante.
- 22- Enumera as dificultades.
- 23- Aspectos que botaches en falta

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Para o seguimento da programación, avaliación desta e propostas de melloras utilizaremos unha táboa de indicadores considerando os ítems expostos no punto anterior: "avaliación do proceso de ensino e práctica docente" , valorando para cada un deses ítems o grao de consecución e facendo propostas de mellora naqueles puntos que se observen carencias. Así o procedemento de seguimento e avaliación da programación e da práctica docente farase mediante táboas de indicadores, ficha con preguntas a cubrir polo alumnado e entrevista persoal co alumnado.

A partir da análise dos datos extraídos destes procedementos de seguimento, faranse as correspondentes propostas de mellora.

Dito seguimento farase trimestralmente acordando en reunión de departamento os cambios a introducir na programación a través da aplicación proens en cada trimestre e a final de curso de cara ao ano seguinte.

9. Outros apartados